

В. С. Лісовий

Гадамер Ганс-Георг

ГАДАМЕР Ганс-Георг (Gadamer Hans Georg; 11. 02. 1900, м. Марбург, Німеччина – 13. 03. 2002, м. Гайдельберґ, Німеччина) – німецький філософ. Доктор філософії (1927). Навч. у Марбур. та Фрайбур. університетах. Від 1929 – викладач Марбур. університету; 1939–47 – проф., 1946–47 – ректор Ляйпциз. університету; 1949–68 – завідувач кафедри філософії, почес. професор (до 2002) Гайдельбер. університету; викладав в університетах США до 1989. Засн. і ред. (від 1953) ж. «Philosophische Rundschau». Очолював Всезаг. нім. філос. спілку (від 1962), Гайдельбер. АН (1969–72), засн. і президент (до 1970) Міжнар. об'єдн. сприяння геґелів. студіям. Відіграв вирішал. роль в обґрунтуванні герменевт. філософії, згідно з яким філософія в своїй основі – герменевтика. У дослідж. «Wahrheit und Methode. Grundzüge einer philosophischen Hermeneutik» («Істина і метод. Основи філософської герменевтики», Тьубінґен, 1960) розглянув проблему філос. обґрунтування гуманітар. наук. У дослідж. Г. виокремлюють 4 напрями: філос. герменевтика, герменевт. естетика, практ. філософія, істор.-філос. праці. У поясненні природи розуміння Г. наголошував на важливості передрозумінь (їх носієм є певна інтелектуал.-культурна традиція), діалогу й мови, мист. (естет.) досвіду, істор. ситуацій та пов'яз. із ними практ. зацікавлень. Мова як носій певних передрозумінь, які ми засвоюємо, водночас дозволяє їх обговорювати та є осн. засобом для досягнення порозуміння між людьми. Концепція розуміння Г. ґрунтується на понятті «злиття горизонтів», спонукає вступати в діалог із влас. передрозуміннями. «Приєднуючи» чужий досвід, розширюємо горизонти нашого розуміння, розрізняємо й оцінюємо одиничне. Г. вважав, що існує недооцінка ролі діалогу у мисленні. Стверджував, що часткове, суб'єктивне цінне тим, що містить у собі заг. значущість, збагачує заг. досвід розуміння й уможливорює досягнення порозуміння між людьми різних культур і цивілізацій. Для Г. акцент на діалозі був не лише твор. настановою: у влас. діалогах, інтерв'ю, есе прагнув здійснити це практично. Філос. герменевтика Г. базується на провід. ролі естет. досвіду. Герменевтика Г. – філос. прояснення розуму, яке тлумачив як рух і втілення істор. традиції, завершеного в собі космосу. Г. заперечував суб'єктивіст. естет. концепції, згідно з якими значення твору зводиться до вражень (уявлень, почуттів, настроїв), що є суто індивідуальними, суб'єктивними. Мист. твір долучає нас до істини, відкриваючи перспективи нашого влас. буття; він не є прихов. алегорією, яка вказує на щось наявне. Мистецтво – не відображення на- явного, а нарощення наших смислів (буття) шляхом

відкриття екзистенц. перспектив. Г. вказував, що розуміння мист. твору через пояснення обставин його створення виконує допоміжну роль; найважливіше у творі те, що він «промовляє» саме до нас, сучасний нам. Істину, відкриту твором мистецтва, Г. пояснював через поняття «алетейя» – неприхованість буття; твір мистецтва – гра прихованого та неприхованого. Поняття «гра» – центр. в естет. герменевтиці Г. Мистецтво – це гра, символ і фестиваль. Мист. твір «виводить» за межі нашої зануреності у буденність, тому зустріч із твором мистецтва є фестивалем. Актуальність філософії Г. у сучас. Україні зумовлена особливостями пострад. ментальності, зокрема наголошення на ролі діалогу як засобу долання хибних упереджень на шляху досягнення взаєморозуміння у процесі становлення укр. модер. нації. Естет. герменевтика Г. перебуває в опозиції до теорії відображення, яку тривалий час вважали основою пояснення мист. творчості. Праці Г. зібрано у кн. «Gesammelte Werke» (Tübingen, 1985), українською мовою опубл. кн. «Герменевтика і поетика: Вибр. тв. / Пер. з нім.» (К., 2001).

Рекомендована література

1. Богачов А. Філософська герменевтика: Навч. посіб. К., 2006.

Бібліографічний опис:

Гадамер Ганс-Георг / В. С. Лісовий // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-25464>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).